

Sygn. akt II KK 327/13

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Krzysztof Cesarz (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Krzysztofa Parchimowicza,
w sprawie **M. R.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 października 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego
od wyroku Sądu Rejonowego w Ł.

z dnia 13 września 2005 r.

1) oddała kasację,

**2) obciąża Skarb Państwa wydatkami poniesionymi przez
Sąd Najwyższy, związanymi z rozpoznaniem kasacji.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ł. wyrokiem z dnia 13 września 2005 r., wydanym na posiedzeniu w trybie art. 343 § 1 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., uznał M. R. za winnego czynu wypełniającego dyspozycję art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., polegającego na tym, że oskarżony od 1 września 1999 r. do 2 marca 2000 r. w Ł., działając z góry określonym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w postaci 571 ton bananów wartości 974.410,51 zł „C.” sp. z o.o.

poprzez wprowadzenie w błąd co do zamiaru zapłaty za odebrany towar i na podstawie art. 294 § 1 k.k. wymierzył karę 3 lat pozbawienia wolności, a następnie na podstawie art. 343 § 2 pkt 2 k.p.k. wykonanie tej kary warunkowo zawiesił na okres próby 7 lat, zaś na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego do „naprawienia szkody w części poprzez zapłatę na rzecz C. Sp. z o.o. kwoty 200.000 (dwieście tysięcy) złotych w okresie próby” oraz zwolnił oskarżonego od kosztów sądowych.

Wyrok nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 21 września 2005 r.

Kasację od tego wyroku na korzyść skazanego w części dotyczącej nałożonego obowiązku na podstawie art. 72 § 2 k.k. wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zarzucając „rażące i mogące mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, to jest art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegające na uwzględnieniu przez Sąd Rejonowy sprzecznego w wymogami prawa wniosku prokuratora i wydaniu wyroku zgodnego z tym wnioskiem w zakresie proponowanego obowiązku naprawienia szkody w sytuacji, gdy o roszczeniu wynikającym z popełnionego przez skazanego przestępstwa prawomocnie orzekł już wcześniej Sąd Okręgowy w postępowaniu o sygn. X GNc .../01, prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 23 maja 2001 r., w konsekwencji czego doszło do rażącego naruszenia przepisu prawa procesowego – art. 415 § 5 k.p.k.”

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej zobowiązania oskarżonego do naprawienia szkody.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie jest zasadna. Podstawy kasacyjne, określone w art. 523 § 1 k.p.k., obowiązują także podmioty szczególne wymienione z art. 521 k.p.k., w tym Rzecznika Praw Obywatelskich. Oznacza to, że kasacja pochodząca od tego podmiotu może być wniesiona, gdy brak uchybień z art. 439 k.p.k., z powodu innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Tymczasem w kasacji nie wykazano, że Sąd Rejonowy dopuścił się zarzucanego naruszenia prawa. Tzw. klauzula antykumulacyjna z art. 415 § 5 k.p.k. stanowi, że m.in. obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli o roszczeniu

wynikającym z popełnienia przestępstwa prawomocnie już orzeczono. Kasacja ograniczyła się jedynie do postawienia tezy, że w niniejszej sprawie doszło do przełamania tego zakazu. Bowiem całkowita szkoda wyniosła – jak wynika z wyroku – 974.410,51 zł. Poszkodowany zaś w postępowaniu cywilnym w sprawie X GNc .../01 Sądu Okręgowego dochodził zasądzenia kwoty 311.983,14 zł tytułem częściowego naprawienia tej szkody. Nakazem zapłaty w tym postępowaniu uwzględniono w całości to powództwo. Jak trafnie wskazano w uzasadnieniu kasacji, Sąd na posiedzeniu przed wydaniem wyroku ujawnił dowody w postaci dokumentów ilustrujące powyższe okoliczności. Jest zatem oczywista wiedza o nich Sądu *meriti*. A skoro tak, to niepodobna zakładać, jak to się czyni w kasacji, że Sąd Rejonowy pomimo tej wiedzy rozstrzygnął o tym samym roszczeniu, co do którego wydano nakaz zapłaty, to jest o tożsamym roszczeniu w rozumieniu art. 415 § 5 k.p.k., jak twierdzi się w skardze kasacyjnej. Byłoby tak, gdyby poszkodowany w procesie cywilnym dochodził całej należności, to jest kwoty 974.410,51 zł i powództwo zostało w całości uwzględnione, albo tylko w części np. co do kwoty 311.983,14 zł, zaś w pozostałej części oddalone. Powaga rzeczy osądzonej na którą powołuje się kasacja, zachodzi wtedy, gdy zapadło już prawomocnie rozstrzygnięcie **dotyczące tego samego przedmiotu postępowania**, czyli tego samego roszczenia procesowego (żądania), a nie wówczas, kiedy zachodzi ta sama podstawa rozstrzygnięcia (sporu). Mówi o tym art. 366 k.p.c., w myśl którego „wyrok prawomocny” (tu – nakaz wydany w postępowaniu nakazowym) „ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z postawą sporu **stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia**” (podkr. – SN). Tak jak poszkodowany . sp. z o.o. ma więc prawo żądania zapłaty pozostałej kwoty należności, to jest z wyłączeniem objętej nakazem zapłaty, tak Sąd na podstawie art. 72 § 2 k.k. był uprawniony do nałożenia na oskarżonego obowiązku naprawienia części szkody, o której nie orzeczono tym nakazem. O dopuszczalności takiego postąpienia wypowiedział się wielokrotnie Sąd Najwyższy (zob. m.in. wyroki: z dnia 23 listopada 2010 r., IV KK 282/10 – Lex 667515, z dnia 26 września 2012 r., V KK 209/12 – Lex 1220961, z dnia 6 listopada 2012 r., IV KK 268/12 – Lex 1226754). Jeżeli prawomocne orzeczenie, o którym mowa w art. 415 § 5 *in fine* k.p.k., nie obejmuje całości wyrządzonej szkody z powodu dochodzenia

w innym postępowaniu tylko jej części, to możliwe jest orzeczenie w postępowaniu karnym np. na podstawie art. 72 § 2 k.k. obowiązku naprawienia szkody w pozostałej części.

Wracając na grunt niniejszej sprawy, Sąd wiedział o rozstrzygnięciu wydanym w dniu 23 maja 2001 r. w sprawie X GNc .../01, bo ujawnił jego treść. Znał również przepis art. 415 § 5 k.p.k., bo niepodobna temu organowi procesowemu zarzucić brak tak elementarnej wiedzy. Z uzasadnienia wyroku nie wynika w żaden sposób taki niedobór wiedzy, nie ma w nim przyznania wydania omyłkowego rozstrzygnięcia ani takich stwierdzeń, które upoważniałyby do wysnucia którejś z powyższych supozycji. To wszystko prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy nałożył obowiązek naprawienia tej części szkody, która nie została objęta nakazem zapłaty, a jedynie nie dał temu wyrazu *expressis verbis* w wyroku. Odmienne mniemanie wyrażone w kasacji nie wykracza poza nieuzasadnioną niczym spekulację. W rezultacie uznano, że skarga nie wykazała, iż Sąd *meriti* dopuścił się zarzucanego naruszenia prawa, co skutkowało jej oddaleniem oraz rozstrzygnięciem o wydatkach postępowania przed Sądem Najwyższym na podstawie art. 638 k.p.k.